

Ocena rozprawy doktorskiej zatytułowanej

Retroanomalia. Tożsamość kształtowana na styku komunizmu i kapitalizmu,

oraz dorobku artystycznego i dydaktycznego mgr Barbary Janczak

sporządzona w związku z przewodem doktorskim zrealizowanym na Wydziale Sztuki,

pod promotorstwem prof. UP dr hab. Agnieszki Łukaszewskiej,

w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie: sztuki piękne i konserwacja dzieł sztuki

wszczętym przez Radę Dyscypliny Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki

Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

1. DANE PERSONALNE I KARIERA ZAWODOWA

Barbara Janczak urodziła się w 1986 roku w Opcznie. W latach 2006 – 2011 studiowała w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki na Wydziale Grafiki. Dyplom magisterski obroniła w 2011 roku w Pracowni Książki, pod opieką dr Doroty Ogonowskiej. Po studiach, w latach 2011 - 2016 zajmowała się projektowaniem graficznym i współpracowała z kilkoma krakowskimi studiami reklamowymi. W tym czasie otworzyła własną firmę graficzną, w ramach której zajmowała się brandingiem, typografią i ilustracją.

Z Uniwersytetem Pedagogicznym współpracuje na stanowisku asystentki od roku 2016 do dzisiaj. Doktorantka, w ramach zajmowanego stanowiska, prowadziła zajęcia z projektowania graficznego, podstaw projektowania i typografii, grafiki eksperymentalnej, edytorów graficznych, obrazowania bitmapowego i cyfrowego. W latach 2017 – 2019 współpracowała z MIADA w Chongqing w Chinach. Brak precyzyjnego sformułowania nazwy Uczelni nie pozwala

określić prestiżu placówki edukacyjnej, w której Barbara Janczak realizowała trzy czasowe kontrakty i prowadziła kursy z projektowania graficznego. Na tej samej Uczelni, jak podaje w CV - organizowała również wystawy i warsztaty dla studentów - podane informacje nie pozwalają jednak jednoznacznie stwierdzić, jaki charakter miała działalność pedagogiczna i artystyczna kandydatki.

2. DOROBEK DYDAKTYCZNY I ARTYSTYCZNY

Dydaktyka

Pani Barbara Janczak funkcjonuje w dwóch przestrzeniach; projektowej oraz artystycznej, starając się je łączyć. Ze względu na wieloletnią pracę w obszarze grafiki projektowej i krótki okres zatrudnienia na Uczelni, jej doświadczenie akademickie jak i dossier artystyczne nie są obszerne.

W ramach swoich obowiązków na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie była organizatorką lub współorganizatorką dni otwartych, pełniła funkcję konsultantki (w CV brak doprecyzowanej informacji, czego dotyczyły konsultacje i do kogo były skierowane). Była również sekretarzem na obronach dyplomów licencjackich w 2017 oraz przy rekrutacji na studia II stopnia w 2021 roku. Zajmowała się jednocześnie organizacją wystaw i warsztatów studenckich w latach 2018, 2021, 2022. Brak precyzyjnego sformułowania zakresu działalności pedagogicznej zostawia duże pole do interpretacji i nie pozwala na konkretne odniesienie do dorobku dydaktycznego.

Dorobek artystyczny

Doktorantka odcina się od prac zrealizowanych na dyplomie magisterskim oraz w okresie bezpośrednio po studiach. W latach 2011 - 2016 brała udział w pięciu wystawach zbiorowych w tym między innymi: zagranicznej wystawie zbiorowej grafiki w Stambule w 2011 roku (brak informacji dotyczących tytułu wystawy, galerii i instytucji organizatora); wystawie zbiorowej w Muzeum Narodowym w Krakowie w 2012 roku (*Księgi, książki, książeczki*), organizowała warsztaty dla dzieci (2015), brała udział w Targach Publikacji Niezależnych KIOOSK w 2012, była inicjatorką, koordynatorką oraz uczestniczką targów w Krakowie i Bratysławie (brakuje informacji, jaki charakter miały te targi oraz gdzie i przez kogo były zorganizowane).

Po roku 2016, widać wyraźny zwrot od grafiki i grafiki projektowej w stronę działań artystycznych, instalacji i obiektów. W tym okresie wzrosła jej aktywność artystyczna; w latach 2016 – 2022 brała udział w czternastu projektach: jednej wystawie indywidualnej, dziesięciu wystawach zbiorowych (między innymi w Chongqing, Chiny). Uczestniczyła w wielu warsztatach i prezentacjach – nazwy wydarzeń nie są udokumentowane. Otrzymała też trzy nagrody: *Nagrodę Główną* w konkursie na plakat filmowy Euroshorts, 2015; *Grand Prix* festiwalu KRAKERS, 2018; wyróżnienie w konkursie międzynarodowym, 2021 - tu ponownie brakuje podanej nazwy konkursu oraz miejsca organizacji w przedstawionej dokumentacji.

Wśród prac zamieszczonych w portfolio wiele zasługuje na uwagę, jednak artystka w pracy doktorskiej nie odwołuje się do nich ani ich nie analizuje. Doktorantka nie umie się dzielić swoim dorobkiem: łączy wydarzenia, nie rozpisuje dokładnie udziału w wystawach oraz projektach artystycznych, nie wyróżnia pracy kuratorskiej, ani zakresu prowadzonych warsztatów. Prezentowany biogram jest chaotyczny i niezrozumiały dla wnikliwego czytającego, a dokumenty – biografia, dorobek artystyczny i dydaktyczny są niepełne i przygotowane bez należytej staranności (brak kopii zaproszeń, plakatów, recenzji), w związku z czym trudno jest się zorientować w faktycznym przebiegu jej kariery akademickiej oraz osiągnięciach dydaktycznych. Z przedstawionych informacji nie wynika, w jakiej pracowni, na jakim stanowisku i w wydziale obecnie pracuje na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie. Zawarte w recenzji daty zostały podane przeze mnie na podstawie niepełnego biogramu, mogą, zatem być nieprecyzyjne. Wystosowana prośba o uzupełnienie CV, pozostała bez odpowiedzi.

3. ROZPRAWA DOKTORSKA – CZĘŚĆ TEORETYCZNA.

Rozprawa doktorska pani Barbary Janczak, zatytułowana *Retroanomalia. Tożsamość kształtowana na styku komunizmu i kapitalizmu*, stanowi sentymentalny powrót autorki do czasów dzieciństwa, *raju utraconego i krainy szczęśliwości*, poddany analizie w kontekście przemian systemowych: politycznych i gospodarczych. Doktorantka odwołuje się do swoich wspomnień, kładzie nacisk na subiektywizm, indywidualną percepcję minionej epoki, portretuje zapamiętany przez siebie świat i związane z nim emocje. Konfrontuje je z wybranymi zjawiskami kultury popularnej. Wizualną rzeczywistość późnego PRL-u i wczesnego kapitalizmu rozkłada

na czynniki pierwsze, wypunktowując istotne dla niej kwestie. Wybrane zagadnienia tworzą obraz nie tyle epoki, ile pamięci – obraz przeżyty, ponownie doświadczany na podstawie atomów pamięci, wspomnień, zapożyczonych obrazów, ale także stereotypów i wypowiedzi artystycznych. Autorka prezentuje osobisty i szczerzy stosunek do tematu, szuka wspólnej płaszczyzny dla swoich doświadczeń i wiedzy dotyczącej tego okresu, próbuje nazwać oraz odtworzyć zapamiętaną z dzieciństwa rzeczywistość.

Praca doktorska odpowiada na temat postawiony w tytule, choć brak jej wnikliwości i naukowej analityczności. Napisana jest sprawnie, zdania są dobrze sformułowane, rozprawa jest poprawna językowo i stylistycznie. Czyta się ją dobrze i z zainteresowaniem. Autorka ma *dziennikarski pazur*, pisze potocznie, zwięźle, nie nadużywa cytatów. Rozprawa skonstruowana jest w sposób lekki, popularyzatorski, mogłaby w sporej części być artykułem zamieszczonym w prasie, magazynach poświęconych sztuce lub dizajnowi. Składa się z jedenastu rozdziałów. Styl - jak sama autorka pisze - jest reporterski: (...) *moja praca opisowa nosi znamiona migawkowości. W jej treści znajdują się subiektywnie zebrane przypadki zjawisk kultury popularnej i wizualnej, które wywarły na mnie wpływ (...). Mogę powiedzieć zatem, że moja praca ma charakter intuicyjny, jednak spora część inspiracji to wyselekcjonowane i opisane po reportersku fakty i wydarzenia.*

Wstęp i pierwszy rozdział (mogący w zasadzie być częścią wstępu) są dobrze poprowadzone, nakreślają ideę pracy, zakres poszukiwań. Autorka odwołuje się do książki Jacques Derridy z 1993 roku zatytułowanej: *Widma Marksa. Stan długu, praca żałoby i nowa Międzynarodówka*¹ i jego widmontologii, choć budzi wątpliwości brak ujęcia tej pozycji w spisie źródeł - bibliografii umieszczonej na końcu rozprawy.

Barbara Janczak dzieli swoją pracę teoretyczną na ciekawie wybrane podtematy, co znajduje odzwierciedlenie w tytułach rozdziałów: *Czy Marks kupowałby skarpetki, Co ma w butach klasa średnia, Deja vu Conana Barbarzyńcy, Wyznania młodej kapitalistki*. Subiektywny wybór zagadnień pozwala zobaczyć mapę zapamiętanego przez artystkę świata końca lat 80. i początku 90. Pracę charakteryzuje odważne kształtowanie i wyrażanie bardzo osobistych tez i poglądów.

¹ Jacques Derrida *Widma Marksa, Stan długu, praca żałoby i nowa Międzynarodówka*, 1993. Tytuł oryginalny: **Spectres de Marx**. Druk: Warszawa, 2020. Wydanie: 1, 2016. Autor: Jacques Derrida. Tłumacz: Tomasz Żatuski. Wydawca: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Jednakże mimo tych zalet, krótkie – zawierające raptem dwadzieścia pięć/trzydzieści linijek tekstu rozdziały - nie zawierają wyczerpującego opisu postawionych problemów, zaledwie je sygnalizując.

Konstrukcja pracy teoretycznej

Dysertacja pani Barbary Janczak stwarza wrażenie skrótowej - pobieżnej, powierzchownej i pozbawionej dogłębnych analiz. To, co z jednej strony może być uznane za atut, z drugiej może być postrzegane, jako wada. Jak pisze doktorantka, jej praca jest reporterska, co wyklucza naukowe podejściu do tematu, którym powinna charakteryzować się dysertacja naukowa.

Rozprawa doktorska, jest z założenia rozprawą o charakterze naukowym i problemowym. Powinna zawierać: wstęp z tezą, w której przyjmuje się określone stanowisko wobec postawionego problemu; rozwinięcie z argumentacją odwołującą się do literatury przedmiotu, zakończenie z wnioskami potwierdzającymi postawioną tezę. Oraz bibliografię².

Wg. tych wytycznych praca doktorska Barbary Janczak, nie spełnia w pełni warunków bycia rozprawą, a jej tytuł: *Retronomalia. Tożsamość kształtowana na styku komunizmu i kapitalizmu* nie ma charakteru właściwie postawionej tezy, ani nie znajduje w tekście należytego uzasadnienia. Autorka w zasadzie nie podejmuje tematu *retroanomalii*, nie definiuje go, nie tłumaczy zasadności użycia tego terminu, przywołanego wyłącznie w tytule. Uwagi te dotyczą także drugiego członu tytułu - *Tożsamość kształtowana na styku komunizmu i kapitalizmu*, nieznajdującego odzwierciedlenia w tekście. Poważnym uchybieniem jest brak nakreślonego tła historycznego i kulturowego, które jako fakty, powinny stanowić punkt odniesienia dla indywidualnych doświadczeń i wspomnień doktorantki.

Opis prac artystycznych w części teoretycznej

Doktorat na Uczelni artystycznej składa się z dwóch części: teoretycznej i praktycznej, z czego zasadniczą jest część praktyczna, a rozprawa doktorska ma charakter opisujący ideę projektu, proces, jak i prace powstałe w czasie doktoratu. Jednakże praca teoretyczna Barbary Janczak nie zawiera odniesień do własnej twórczości, nie ukorzenienia nowopowstałych prac artystycznych w procesie.

² Za A. Kraśniewski: *Jak pisać rozprawę doktorską*.

Rozdział poświęcony własnym pracom to zaledwie trzydzieści jeden linijek tekstu, o którym doktorantka mówi: (...) *w dalszej części niniejszego rozdziału wyróżniam najważniejsze aspekty przytaczanych wcześniej inspiracji i wyjaśniam, w jaki sposób wpłynęły formalnie na moją pracę artystyczną.*

W podrozdziałach: *Plastik, Seksualizacja, Znaki i znaczki, Holografikacja*, jest, co prawda nawiązanie do idei, kulturowego znaczenia użytych środków plastycznych, jednak większość pytań dotyczących formy, przestrzeni, koloru, skali pozostaje bez odpowiedzi. Ponadto, dysertacja nie zawiera kontekstowego nawiązania do trendów i kierunków artystycznych oraz twórczości konkretnych artystów; autorka nie szuka analogii, ani paraleli.

Doktorantka rezygnuje z tego, pisząc: *Tworząc, jako dorosła artystka, unikam raczej odwołań do artystów tamtej epoki. Nie oznacza to jednak, że nie mają oni z moją pracą nic wspólnego. Przeciwnie, mam świadomość, że sama opowiadam o problemach niejednokrotnie poruszanych przez nich. W innym miejscu stwierdza: Jak podkreślałam wcześniej, moja praca badawcza obejmowała raczej zjawiska antropologiczne oraz części kultury, które były dla mnie, jako dziecka niedostępne, choć oczywiście mam świadomość tego, że istnieją artyści, którzy są z moim tematem powiązani.*

Cytowane słowa autorki mogą budzić zastrzeżenia, zwłaszcza że w ostatnich czasach epoka PRL-u znajduje coraz większe zainteresowanie, a na rynku pojawia się wiele książek, opracowań, otwierane są wystawy nawiązujące do tej tematyki.

Zainteresowanie dzieciństwem, odwołania do czasu młodości, kaset wideo, są dzisiaj częstą praktyką w twórczości młodych artystów i ma to znamiona choroby, przez którą muszą przejść wszyscy studenci - od wielu lat obserwuję to zjawisko w prowadzonej przez mnie pracowni.

Nie oznacza to jednak, że temat nie jest ciekawy i że nie można po raz kolejny się z nim zmierzyć; nadal jest miejsce na nowe, interesujące prace poświęconych tej tematyce, co zresztą udowadnia artystka swoją wystawą doktorską.

Pamięć

W koncepcji swojej pracy teoretycznej Barbara Janczak odnosi się do wspomnień z dzieciństwa zbiegających się w czasie z okresem późnego komunizmu i rodzącego się kapitalizmu.

(...) *moja praca opiera się na zjawiskach antropologicznych, które sama pamiętam z dzieciństwa* – pisze doktorantka i dalej: (...) *dlatego właśnie w moich źródłach wychodzę raczej od opisów*

kultury popularnej, tekstów socjologicznych i antropologicznych. Jednak najistotniejszym źródłem moich poszukiwań są wspomnienia - zauważa autorka.

W tym miejscu nasuwają się wątpliwości i pytania - czym są wspomnienia w stosunku do pamięci, jak są skonstruowane, jakie są ich mechanizmy? Doktorantka odwołuje się do wspomnień, ale ich nie definiuje, nie podejmuje tematu pamięci, choć takie poszerzenie tematu, skonfrontowanie wiedzy z własnym rozumieniem terminów: *wspomnienia* i *pamięć*, byłyby tej dysertacji wartościowym uzupełnieniem.

Może warto się w tym miejscu zastanowić, co autorka faktycznie może pamiętać z okresu wczesnego dzieciństwa w kontekście teorii dotyczących pamięci... Na ile jej wspomnienia są wtórne, albo zapożyczone - w myśl opisanego w psychologii Syndromu Fałszywej Pamięci (FMS)³, lub też baudrillardowskiej hiperrzeczywistości⁴? A może są częścią zbiorowej pamięci *pokolenia Y - Millenialsów*, których dzieciństwo przypadło właśnie na okres *transformacji ustrojowej w Polsce, a start w dorosłe życie zdefiniowały pierwsze oznaki kapitalizmu i upowszechnienie się Internetu*⁵?

Styk komunizmu i kapitalizmu

Tytułowa: *Tożsamość kształtowana na styku komunizmu i kapitalizmu*, w mojej opinii zasługiwałaby na osadzenie w realiach historycznych i jak pisałam powyżej - odniesienia do faktów. Ten szczególny dla Polski okres nie jest zapewne zbyt łatwy do szybkiego naszkicowania z uwzględnieniem specyfiki tamtego czasu. Wspomniany okres był sceną wielu wydarzeń, areną ścierania poglądów, fascynacji Zachodem i wreszcie możliwości sięgnięcia po to, co do tej pory było nieosiągalne i niedostępne. Szarość PRL-u ustąpiła miejsca kolorom i kiczowatości.

Śmiało postawione przez Barbarę Janczak tezy dotyczące tego czasu, rodzącego się kapitalizmu i konsumpcjonizmu, nie wydają mi się trafione. Daleka jestem od tego, by oczekiwać od doktorantki analiz zależności, rodzenia się wolnego rynku, lecz z drugiej strony - autorka

³ **Syndrom Fałszywej Pamięci** (FMS – False Memory Syndrom) to w zarysie zjawisko przyswajanie cudzych wspomnień i traktowania ich jako własnych (przypis autorki).

⁴ **Hiperrzeczywistość** – w filozofii Jeana Baudrillarda, rzeczywistość zapośredniczona przez symulacje, dla odbiorców bardziej rzeczywista od samej rzeczywistości, powstająca w efekcie zastąpienia elementów świata realnego znakami. Według tego autora, wraz z rozwojem systemów znakowych, granica pomiędzy światem rzeczywistym a jego przedstawieniem stopniowo zatarła się, prowadząc do uniezależnienia się znaku, jako formy obrazu rzeczywistości, od samego świata realnego. (...) Symulacja prowadzi do wytworzenia hiperrzeczywistości, która nie ma jakiegokolwiek związku z rzeczywistością ponieważ została wchłonięta przez swój własny obraz i jest jedynie jego wyobrażeniem.
(<https://pl.wikipedia.org/wiki/Hiperrzeczywistość>)

⁵ za wikipedia: https://pl.wikipedia.org/wiki/Pokolenie_Y.

powinna mieć świadomość, że przywołując konkretne terminy i wydarzenia, nie może ich oceniać wyłącznie na podstawie osobistego postrzegania. W tej części tekstu wyraźnie brakuje naświetlenia historycznego tła i odwołań do faktów w miejsce pełnych intuicji refleksji.

Dokumentacja prac artystycznych w części teoretycznej

Zasadniczą częścią pracy doktorskiej są realizacje artystyczne. Ponieważ rozprawa doktorska powstaje i jest pisana przed upublicznieniem wystawy prezentującej wyniki researchu artystycznego, recenzent, albo recenzentka bazować muszą w swoich opiniach na dostarczonej im dokumentacji, jak również opisach prac i procesu ich powstawania. Ta recenzja prac artystycznych została sporządzona na podstawie dwóch bardzo różnych dokumentacji: zawartej w rozprawie doktorskiej oraz uzupełnionej na moją prośbę – dokumentacji wystawy. Załączone do dysertacji materiały i ich wartość merytoryczna, nie stanowiły przekonującej całości. Uzupełnione materiały z wystawy pozwoliły mi na kompleksowe zobaczenie wizualnych efektów badań oraz wysoką ocenę ich poziomu artystycznego.

Dokumentacja w formie wydrukowanego aneksu do pracy doktorskiej oraz jej opis budzą wiele zastrzeżeń. Materiały załączone do dysertacji, nie stanowią dla mnie dokumentacji w ścisłym tego słowa znaczeniu, nie przedstawiają prac artystycznych ani projektu, ani ich nie dokumentują. Rozumiem trudność w zaprezentowaniu prac przed ich ostateczną realizacją oraz zainstalowaniem w przestrzeni, niemniej istnieje wiele sposobów na ominięcie tego problemu: mogą to być szkice, rysunki, makiety, wizualizacje 3D. Właściwe także byłoby uzupełnienie portfolio fotografiami gotowych obiektów we wnętrzu (np. pracowni), w celu ukazania ich rozmiaru oraz osadzenia w przestrzeni. Tymczasem na szesnastu stronach doktorantka zamieszcza wycięte z tła, płaskie formy, opisane skąpyimi i ledwie widocznymi informacjami dotyczącymi materiału i rozmiaru. Mimo, iż większa część obiektów ma charakter trójwymiarowy, na podstawie dokumentacji można je odebrać, jako znaki graficzne. Są niewielkich rozmiarów, a gęste rozmieszczenie na wydrukach (po kilka na jednej stronie), czyni je mało czytelnymi. Całość sprawia wrażenie katalogu obiektów, wstępnych szkiców ideowych lub wykonawczych. Trudno na podstawie takiej dokumentacji oceniać zamysł oraz jakość artystycznej części pracy doktorskiej pani Barbary Janczak.

Analizując dysertację doktorantki brakowało mi odpowiedzi na podstawowe pytania. Zastanawiałam się:, czym są poszczególne obiekty, jakie jest ich znaczenie i czym są dla siebie? Dlaczego doktorantka wykorzystuje w swojej instalacji tkaniny i dlaczego został zastosowany żakard? Czym są naklejki? Po co są i jakie jest ich znaczenie w kontekście pozostałych prac? Czym dla autorki jest przestrzeń? Nie byłoby tych pytań, gdyby autorka zadała je sobie sama i wyczerpująco na nie odpowiedziała.

Wystawa – dokumentacja

W przeciwieństwie do dokumentacji dołączonej do doktoratu i dotyczących jej wątpliwości, z przyjemnością i zainteresowaniem zapoznałam się z fotografiami prezentującymi upublicznione rezultaty pracy doktorskiej. Niedawno otwarta w *Galerii Podbrzezie* w Krakowie (15.07 – 31.07.2022) wystawa, w przejrzysty sposób prezentuje koncepcję artystki, jak również zrealizowane obiekty w kontekście przestrzeni wystawienniczej oraz odpowiada na wiele nurtujących mnie wcześniej pytań. Ten imponujący projekt zrealizowany został z rozmachem oraz dużym nakładem sił i środków finansowych, a skala obiektów precyzyjnie i z wyczuciem dobrana do wielkości wnętrza. Na wystawie wyeksponowane zostały prace wykonanych w różnych technikach i skali: kilkanaście dużych, czerwonych, metalowych obiektów, parędziesiąt drobniejszych elementów oraz sześć żakardowych tkanin (80x125, 480x345, 160x916 cm), co wymieniam celowo, chcąc zademonstrować rozmiar projektu.

W czystej, rozświetlonej naturalnym światłem przestrzeni obiekty przenikają się, uzupełniają, konwersują ze sobą, wypełniają wnętrze trójwymiarowym rysunkiem. Osią ekspozycji jest zwieszająca się spod sufitu tkanina, podtrzymywana przy podłodze wyrafinowanymi w kształcie dłońmi. W tle widać eksponowane na ścianie tkaniny, z przodu migają płomienie ognia, z sufitu opadają wijące się blaszane linie, a koniki pomykają wzdłuż udrapowanej na ścianie materii. Na postumentach królują usta z wyciągniętym długim językiem, łabędziowaty ptak, a rysunkowe grzybnie wypętlają spod form i atakują z powietrza. Gdzie indziej spoczywa na kubiku wielki kwiat. Naklejki pojawiają się niespodziewanie, gromadząc się, punktując, opieczętowując obiekty.

Wystawa pełna jest subtelnych niuansów, nietypowych zestawień, nieoczywistych rozwiązań kompozycyjnych. Całość jest lekka, wnętrze nie jest przeładowane, mimo iż pełne wzorów, znaków, znaczków, linii, krzyżujących się kierunków. Obiekty mają swoją przestrzeń, czasem

wybrzmiewają własnym głosem, innym razem wchodzą w dialogi, albo wielogłosy z sąsiadującymi formami.

Wystawy nie widziałam, choć chciałabym zobaczyć na ile broni się *na żywo* ta bardzo dobra, przemyślana i interesująca wystawa.

4. KONKLUZJA

Biorąc pod uwagę tytuł, układ tekstu, prawidłowość gramatyczną i stylistyczną, stwierdzam że praca Barbary Janczak jest poprawna, a temat ciekawy. Przy wielu wymienionych powyżej zaletach, zawiera również sporo znaczących błędów. Załączone do rozprawy doktorskiej dokumenty: życiorys, spis dokonań artystycznych i twórczych, dorobek dydaktyczny są niepełne i niestarannie przygotowane. W tekście brak jest odniesień do faktów i właściwej literatury (wąska bibliografia), odwołań do teorii naukowych, brakuje też ukazania kontekstu, tła historycznego dla omawianych zagadnień oraz wnikliwej analizy zjawisk, wydarzeń i artefaktów. Jednym z poważniejszych błędów jest nieuwzględnienie w dysertacji założeń koncepcyjnych i realizacyjnych prac artystycznych, jak również opisanie procesu twórczego.

Reasumując: dysertacja nie ma w pełni charakteru rozprawy naukowej, jest raczej opracowaniem, zapisem myśli, zbiorem luźno powiązanych artykułów i refleksji; nie zawiera również w swojej końcowej części sformułowania wniosków podsumowujących przeprowadzone badania. Niedociągnięcia te jednak równoważone są przez dokumentację otwartej 15 lipca 2022 roku w *Galerii Podbrzezie* wystawy, będącej formą upublicznienia pracy doktorskiej zatytułowanej: *Retroanomalnia. Tożsamość kształtowana na styku kapitalizmu i komunizmu*, zrealizowanej na Wydziale Sztuki, Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, pod promotorstwem prof. UP dr hab. Agnieszki Łukaszewskiej.

Warto zastanowić się, co jest ważniejsze - czy wady przeważają nad zaletami? Czy bardzo dobra wystawa, interesująca twórczość artystyczna, równoważą błędy w pracy teoretycznej? Co stanowi o tym, że doktorat jest nie tylko poprawny albo naprawdę dobry?

Może jednak, i przede wszystkim, mimo braku umiejętności dokonywania analiz, świadomości tego, czym jest własna twórczość i z czego wynika, o czym mówi, nie zapominając o braku

sumienności włożonej w przygotowanie dokumentacji, może jednak i przede wszystkim to potencjał twórczy jest tym, co należy docenić...

Na podstawie otrzymanych materiałów w postaci dokumentacji prac oraz rozprawy doktorskiej zatytułowanej: *Retroanomalie. Tożsamość kształtowana na styku komunizmu i kapitalizmu*, jak również biorąc pod uwagę potencjał twórczy, wysoki poziom artystyczny i twórczą determinację doktorantki – stwierdzam, że rozprawa doktorska pani Barbary Janczak stanowi oryginalne ujęcie problemu artystycznego, a kandydatka wykazała się niezbędną wiedzą teoretyczną oraz posiada kompetencje do samodzielnego prowadzenia pracy artystycznej i dydaktycznej.

Tym samym wnoszę o przyznanie magister Barbarze Janczak stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie: sztuki piękne i konserwacja dzieł sztuki w wyniku przewodu kwalifikacyjnego przeprowadzonego przez Radę Dyscypliny Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki.

Dr hab. Anna Tyczyńska prof. ndzw. UAP
Poznań, 19 sierpnia 2022 r.

Dysertacja spełnia wszystkie wymogi i jest zgodna z § 6 pkt 3 i pkt 4 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodzie doktorskim (Dz.U. z 2018 poz.261).